

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 151/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Viktorom Mlynekom, Štúrova 43, Nitra, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/205/2022 z 27. novembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. februára 2024 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) označeným uznesením najvyššieho súdu. Sťažovateľ navrhuje uznesenie najvyššieho súdu zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.
2. Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“) viedol pod sp. zn. 19C/227/2014 konanie o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam konkretizovaným v žalobe.
3. Predmetom uvedeného konania boli nehnuteľnosti, ktoré žalobca (spolu s matkou, ktorá medzičasom zomrela) kúpnu zmluvou z 10. decembra 2007 previedol na žalovaných v 1. a 2. rade.
4. Následne žalovaní v 1. a 2. rade kúpnu zmluvou z 22. apríla 2008 previedli vlastnícke právo k dotknutým nehnuteľnostiam na sťažovateľa – žalovaného v 3. rade.
5. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 19C/227/2014 z 12. apríla 2021 rozhodol, že vlastníkom nehnuteľností je žalobca, pričom kúpnu zmluvu so žalovanými v 1. a 2. rade označil za absolútne

neplatný právny úkon, keďže žalobca v danom čase pre duševnú poruchu nebol na taký úkon spôsobilý. Žalobu proti žalovaným v 1. a 2. rade z dôvodu nedostatku pasívnej vecnej legitímácie zamietol. Navyše, okresný súd poukazom na konkrétne skutkové okolnosti a výpovede žalovaných v 1. a 2. rade spochybnil ich dobrý úmysel a skutočnú vôľu postarať sa o žalobcu.

6. Vo vzťahu ku sťažovateľovi okresný súd konštatoval, že vzhľadom na všetky okolnosti prípadu ho nie je možné považovať za dobromyseľného nadobúdateľa a z toho dôvodu prelomiť zásadu *nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*. V tejto súvislosti poukázal na to, že sťažovateľ sa poznal so synom žalovaných v 1. a 2. rade a že v čase nadobudnutia sporných nehnuteľností mal 18 rokov a bol študentom strednej školy, čo vytvára pochybnosti o existencii jeho podnikateľských zámerov. Ďalej okresný súd poukázal na existenciu niekoľkých exekúcií vedených proti sťažovateľovi, ako i na rozpor v dátumoch, kedy mal kúpnu zmluvou nadobudnúť sporné nehnuteľnosti, ale aj na to, že ich získal za podhodnotenú kúpnu cenu. Súd prvej inštancie napokon pripustil, že spomenuté okolnosti izolovane samy osebe nevyvracajú predpoklad dobromyseľnosti sťažovateľa, avšak vo vzájomnom kontexte sú spôsobilé vytvoriť významnú pochybnosť o jeho dobromyseľnosti v pozícii nadobúdateľa.

7. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) rozhodol o odvolaní sťažovateľa tak, že rozsudkom sp. zn. 9Co/62/2021 zo 17. marca 2022 potvrdil rozsudok okresného súdu. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia podrobne reagoval na námietky sťažovateľa týkajúce sa správnosti znaleckých posudkov, posúdenia konania opatrovnícky žalobcu z hľadiska dobrých mravov i potencionálneho simulovaného právneho úkonu, ako i na vyhodnotenie dobromyseľnosti sťažovateľa.

8. Sťažovateľ proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V dovolaní sťažovateľ kritizoval súdy nižších inštancií v tom, že sa nedostatočne zaoberali skutočnými pohnútkami a konaním opatrovnícky žalobcu, opätovne spochybňoval predložené znalecké posudky, pretože podľa jeho názoru posudzovali zdravotný stav žalobcu spätne (12/2007) bez dostatočných a relevantných podkladov, až napokon prezentoval svoj nesúhlas s posúdením jeho dobromyseľnosti a potreby prelomenia zásady *nemo plus iuris*.

9. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa podľa § 447 písm. f) CSP odmietol. V odôvodnení napadnutého uznesenia zdôraznil, že v dovolacom konaní nie je možné domáhať sa revízie skutkových zistení. Najvyšší súd konštatoval, že sťažovateľ nevymedzil namietané nesprávne právne posúdenie zákonom predpokladaným spôsobom a v dovolaní iba polemizoval s právnym posúdením rozhodnutia odvolacieho súdu, pričom *de facto* zopakoval svoju odvolaciu argumentáciu.

10. V súvislosti s namietaným konaním opatrovnícky žalobcu najvyšší súd uviedol, že v konaní sa žalobca ako pôvodný vlastník nehnuteľností domáhal absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy, na ktorú je povinný súd prihliadať z úradnej povinnosti. Preto také konanie nie je možné považovať za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, a to ani v nadväznosti na ostatné okolnosti, na ktoré sťažovateľ poukazoval. K tejto časti napokon najvyšší súd uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu v otázke právneho posúdenia konania žalobcu (alebo osoby oprávnenej za neho konať), ktorý sa domáhal určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, a prípadného rozporu s dobrými mravmi

podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka nie je odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

11. Rovnaký záver prijal najvyšší súd, aj pokiaľ sťažovateľ tvrdil, že podanie žaloby bol iba simulovaný právny úkon opatrovnícky žalobcu. V tejto súvislosti poukázal na to, že motivácia opatrovnícky nie je právne významná v prípade navrátenia vlastníckeho práva v prospech žalobcu a zároveň súdom ustanovená opatrovníčka je viazaná povinnosťami vyplývajúcimi z § 275 a nasl. Civilného mimosporového poriadku.

12. Ďalej najvyšší súd konštatoval, že sťažovateľ namietal nesprávnosť hodnotenia znaleckých posudkov ako dôkazných prostriedkov, čo ale nepredstavuje namietanie nesprávneho právneho posúdenia v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Navyše dovolací súd uviedol, že z odôvodnení rozhodnutí súdov nižších inštancií vyplývajú jednoznačné závery znaleckých posudkov, ktoré boli navyše posudzované v kontexte ďalších vykonaných dôkazov. Najvyšší súd ani v posúdení aplikácie § 38 ods. 2 OZ (neplatnosť právneho úkonu osoby trpiacej duševnou poruchou) neidentifikoval žiaden odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

13. Vo vzťahu k posúdeniu dobromyseľnosti najvyšší súd poukázal na to, že ak krajský súd vychádzal z rozhodnutia veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. IVObo/2/2020 z 27. apríla 2021 a odkazom na nasledujúcu rozhodovaciu prax dovolacieho i ústavného súdu, potom nemožno hovoriť o odklone od rozhodovacej praxe. Na uvedenom závere nemení nič ani to, že sťažovateľ v tomto smere produkoval subjektívne presvedčenie o nevyhnutnosti poskytnutia ochrany jemu ako nadobúdateľovi.

14. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti predovšetkým akcentuje tvrdenie, že je dobromyseľným nadobúdateľom sporných nehnuteľností. Rozhodnutiam súdov vytyka, že pristúpili k bezdôvodnému uprednostneniu ochrany žalobcovho práva na úkor ochrany jeho dobrej vôle ako nového nadobúdateľa.

15. Podľa sťažovateľa všeobecné sudy nedostatočne odôvodnili záver o tom, že nie je dobromyseľným nadobúdateľom. V ústavnej sťažnosti argumentuje tým, že všeobecné sudy vychádzali z nepodloženého predpokladu, že sa dobre poznal so synom žalovaných v 1. a 2. rade, hoci to v súdnom konaní preukázané nebolo.

16. V závere ústavnej sťažnosti sťažovateľ uvádza, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu považuje za arbitrárne, obsahujúce nedostatočne odôvodnené závery a za nepresvedčivé.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

17. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka o porušení práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie, ako i práv majetkového charakteru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo dovolanie sťažovateľa v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam odmietnuté.

18. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti predovšetkým zvýrazňuje svoj nesúhlas s rozhodnutiami okresného a krajského súdu. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu predniesol pomerne stručnú argumentáciu obsahujúcu iba konštatovanie

o nedostatočnom odôvodnení a kritiku, že rozhodnutia všeobecných súdov boli založené na nepreukázanej skutočnosti o jeho známosti so synom žalovaných v 1. a 2. rade.

19. Ústavný súd tiež zdôrazňuje skutočnosť, že najvyšší súd je dôvodmi dovolania viazaný. Pokiaľ sťažovateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania z § 421 CSP, teda argumentáciu zameranú na riešenie právnych otázok, je z hľadiska dovolacieho prieskumu bezpredmetná argumentácia, že súdy nižších inštancií sa nedostatočne v priebehu konania zaoberali sťažovateľovými argumentmi.

20. Navyše dovolací súd sa napriek koncepcii sťažovateľovho dovolania zaoberal právnym posúdením otázky súladu konania opatrovnícky žalobcu s dobrými mravmi, pričom dôsledne zvažil judikatúru najvyššieho súdu a konštatoval, že krajský súd sa od nej neodklonil. Najvyšší súd tento záver v napadnutom uznesení odôvodnil dostatočne jasným a ústavne udržateľným spôsobom.

21. Aj ústavný súd vo vzťahu ku konaniu opatrovnícky uvádza, že smerodajné v konkrétnej veci je, že nehnuteľnosti budú vrátené žalobcovi, nie jeho opatrovníčke. Vzhľadom na to, že výsledok žaloby je založený najmä na konštatovaní absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy z roku 2007 medzi žalobcom a žalovanými v 1. a 2. rade z dôvodu žalobcovej duševnej poruchy, nie je možné odoprieť žalobcovi ochranu vlastníckeho práva, nech už sú pohnútky osoby za neho konajúcej akékoľvek. Napokon už okresný súd mal pochybnosti o „čistých“ úmysloch všetkých zúčastnených (bod 46 a 53 odôvodnenia rozsudku okresného súdu). Uvedené nič nemení na závere, že žalobcu nie je možné považovať za nedbalého vlastníka.

22. Pokiaľ ide o konkrétne námietky znaleckého dokazovania, najvyšší súd uzavrel, že nejde o právne otázky, tak ako ich predpokladá § 421 ods. 1 CSP. Dovolací súd poukázal na rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý sa dostatočným spôsobom vysporiadal s totožnými námietkami v odvolacom konaní. Nad rámec toho ústavný súd dodáva, že duševný stav žalobcu vo vzťahu k platnosti scudzovacieho úkonu všeobecné súdy hodnotili nielen na podklade znaleckých posudkov, ale aj v kontexte ostatných vykonaných dôkazov (rozhodnutie o pozbavení spôsobilosti na právne úkony, posudok Úradu práce sociálnych vecí a rodiny Nitra z 2. novembra 2007, správa zariadenia opatrovateľských služieb z roku 2007, výpovede a iné).

23. Najvyšší súd nezistil odklon od ustálenej judikatúry ani v otázke posúdenia dobromyseľnosti sťažovateľa ako nadobúdateľa sporných nehnuteľností. Dovolací súd konštatoval, že odvolací súd v tejto otázke postupoval v zmysle rozhodnutia veľkého senátu sp. zn. 1VObd/20/2020 z 27. apríla 2021, následných rozhodnutí najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 8Cdo/278/2019, sp. zn. 1Cdo/260/2021), ale aj napr. uznesenia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 95/2023.

24. K argumentu sťažovateľa o tom, že všeobecné súdy pri hodnotení dobromyseľnosti vychádzali z ničím nepodloženého tvrdenia právneho zástupcu žalobcu, ústavný súd dáva do pozornosti bod 13 odôvodnenia rozsudku okresného súdu, podľa ktorého „Žalovaný v 3. rade (sťažovateľ, pozn.) na pojednávaní vypovedal... V roku 2008 ho oslovil syn žalovanej v 1. rade, ktorého predtým poznal, či nemá záujem o kúpu pozemkov...“.

25. Z uvedeného vyplýva, že samotný sťažovateľ na pojednávaní pred okresným súdom priznal, že sa so synom žalovaných v 1. a 2. rade poznal, a teda nie je pravda tvrdenie prezentované v ústavnej sťažnosti, že „... nebolo v súdnom konaní bez dôvodných pochybností preukázané, že by sa mal poznať so synom žalovaných v 1. a 2. rade“.

26. Okrem toho je potrebné dodať, že už okresný súd vyhodnotil jednotlivé preukázané a nepopreté skutkové okolnosti týkajúce sa dobromyseľnosti sťažovateľa vo vzájomnej súvislosti tak, ako to požaduje zaužívaná súdna prax, teda s ohľadom na všetky okolnosti prípadu.

27. V súvislosti so skutkovou polemikou sťažovateľa týkajúcou sa znaleckého dokazovania ústavný súd uvádza, že z jeho rozhodovacej činnosti stabilne vyplýva, že samotný nesúhlas so spôsobom, akým všeobecné súdy hodnotili vykonané dôkazné prostriedky, v zásade nemôže predstavovať porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru).

28. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že vec sťažovateľa bola posúdená v riadnom viacnásťkrát konaní, pričom v procesnom postupe všeobecných súdov a ich skutkových zisteniach nie je nič, čo by ústavný súd oprávňovalo akokoľvek korigovať napadnuté uznesenie najvyššieho súdu. Ústavná sťažnosť je tak iba nesúhlasom sťažovateľa so skutkovými zisteniami všeobecných súdov a opakovaním argumentov uplatňovaných v konaní pred nimi, z ktorých nevyplýva nič, čo by sťažnostnú argumentáciu posúvalo do ústavnoprávne relevantnej roviny.

29. Ústavný súd v náleze sp. zn. I. ÚS 549/2015 skutočne prelomil zásadu „*nemo plus iuris*“, pričom tiež výslovne uviedol, že „Otázkou dobrej viery takého nadobúdateľa vlastníckeho práva sa tak všeobecné súdy musia vždy riadne zaoberať pri jeho spochybňovaní treťou osobou.“. Na toto rozhodnutie potom ústavný súd nadviazal rozhodnutiami vo veciach sp. zn. I. ÚS 151/2016 a sp. zn. I. ÚS 460/2017. Podľa názorov vyslovených v nich musí byť podstatným dôvodom na eventuálny odklon od striktného uplatňovania zásady „*nemo plus iuris*“ výnimočnosť okolností, ktoré založia dobromyseľnosť nadobúdateľa s následkom jej prevahy nad ochranou pôvodného vlastníka.

30. V posudzovanom prípade je však podstatné, že ako okresný, tak aj krajský súd argumenty sťažovateľa neodignorovali, ale jeho námietkou dobromyseľnosti sa zaoberali a poskytli dostatočné vysvetlenie, prečo ju v konkrétnom prípade nepovažovali za relevantnú.

31. Z hľadiska ústavného posúdenia veci treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom si vymedzovať prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale ani formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

32. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti nezistil nič, čo by ho robilo ústavne neakceptovateľným, a teda vyžadujúcim korekciu zo strany ústavného súdu. Uznesenie najvyššieho súdu s prihliadnutím na dovoláciu argumentáciu je vnútorne logické, nie je prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle dovolacieho súdu, rešpektuje zákonné požiadavky na odôvodnenie (skutkové a právne) rozhodnutia.

33. Keďže ústavný súd vzhľadom na uvedené nezistil žiadnu možnosť porušenia sťažovateľom označených práv, dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť je potrebné podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2024

Robert Šorl
predseda senátu